

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина ІІІ

**Одеса
2018**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина III. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – 196 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Антоненко К. Е. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Барон Г. І. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бойчева О. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Варналій А. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Калантарчук Т. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Качкалова Л. Ю. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Лузанова К. А. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мілева Т. Д. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мітішова І. С. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Москаленко К. С. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотовіліна Г. В. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Негруль Д. А. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Пархоменко Л. В. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Поповська А. О. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,
Саблістюк О. О. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Тутов В. О. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В. В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Чорний Є. В. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шишацька В. А. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шувера О. О. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

© колектив авторів, 2018

ЗМІСТ

Варналій А.О., Самоєнкова О.В. Аналіз середньої заробітної плати в Україні за видами економічної діяльності.....	7
Любович А.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз середньої освіти в Україні.....	14
Калантарчук Т.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз показників навколишнього середовища.....	21
Бурлаєва В.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз захворюваності населення України.....	28
Бойчева О.П., Вітковська К.В. Статистичне дослідження рівня життя населення.....	33
Калантарчук Т.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз забору води з природних водних об'єктів в Україні та Одеській області.....	41
Шувера О.О., Тарасова К.І. Статистичний аналіз народжувальності в Україні	45
Поповська А.О., Тарасова К.І. Статистика сортування, переробки та вторинного використання відходів в Україні	53
Бойчева О.П., Самоєнкова О.В. Сучасний стан фондового ринку України	58
Стародубцева Т.В., Самоєнкова О.В. Статистичний аналіз ринку зерна в Україні	64
Варналій А.А., Самоєнкова Е.В. Развитие рынка информационных услуг в Украине	69
Манєва К.П., Самоєнкова О.В. Динаміка та структура споживчих товарів в Україні	77
Унтілов В.В., Самоєнкова О.В. Сучасний стан ринку енергоресурсів в Україні	86
Калантарчук Т.І., Самоєнкова О.В. Особливості розвитку ринку інновацій в Україні	92
Любович А.А., Самоєнкова О.В. Аналіз первинного ринку нерухомості в Україні	97
Негруль Д.А., Ольвінська Ю.О. Особливості кредитування малого бізнесу в Україні	104

Тутов В.О., Ольвінська Ю.О. Проблеми та перспективи функціонування ринку дорогоцінних каменів	109
Качкалова Л.Ю., Саблюк О.А., Ольвінська Ю.О. Тенева економіка України	115
Унтілов В.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня доходів населення України	121
Бойчева О.П., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан житлового фонду України	128
Барон Г.І., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан державного регулювання конкуренції та монополізації ринку в Україні	133
Шишацька В.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз демографічної ситуації в Україні	137
Місєва Т.Д., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз економічного розвитку Індії	142
Пархоменко Л.В., Москаленко Е.С., Ольвінська Ю.О. Статистический анализ ресурсов и расходов домохозяйств	147
Лузанова К.А., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку послуг України	152
Чорний Є.В., Ольвінська Ю.О. Страховий ринок України: проблеми та перспективи розвитку	158
Мітішова І.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз доходів державного бюджету України	164
Мотовіліна Г.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз ринку праці в Україні	172
Негруль Д.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз зносу основних засобів в Україні	179
Антоненко К.Э., Ольвінська Ю.О. Анализ проблем налоговой системы Украин	185
Вітковська А.А., Ольвінська Ю.О. Використання статистичних методів у маркетингових дослідженнях	191

АНАЛІЗ СЕРЕДНЬОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Варналій А. О.¹, Самотоєнкова О. В.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Варналій А. О., Самотоєнкова О. В. Аналіз середньої заробітної плати в Україні за видами економічної діяльності. У статті розглянуто рівень середньої заробітної плати в Україні за видами економічної діяльності. Проведено аналіз диференціації заробітної плати. Порівняно заробітну плату в основних сферах економіки та наведено висновки. Розкрито загальну характеристику розміру заробітної плати по окремих галузях в Україні. Висвітлено сучасний стан оплати праці України за видами економічної діяльності.

Ключові слова: оплата праці, заробітна плата, види економічної діяльності.

Варналий А. А., Самотоенкова Е. В. Анализ средней заработной платы в Украине по видам экономической деятельности. В статье рассмотрены уровень средней заработной платы в Украине по видам экономической деятельности. Проведен анализ дифференциации заработной платы, сравнение заработной платы в основных сферах экономики и приведены выводы. Раскрыта общая характеристика размера заработной платы по отдельным отраслям в Украине. Освещено современное состояние оплаты труда Украины по видам экономической деятельности.

Ключевые слова: оплата труда, заработная плата, виды экономической деятельности.

Varnalii A. O., Samotoenkova E. V. Analysis of the average wage of Ukraine by types of economic activity. The article deals with the level of average wages of Ukraine by types of economic activity. The analysis of wage differentiation is carried out. Comparative wages in the main spheres of economy and conclusions. The general characteristic of the size of wages for separate branches in Ukraine is revealed. The modern state of payment of labor of Ukraine by types of economic activity is highlighted.

Keywords: wages, wages, types of economic activity.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Варналій, А. О. Аналіз середньої заробітної плати в Україні за видами економічної діяльності [Текст] / А. О. Варналій, О. В. Самотоєнкова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина III – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 7 – 13.

Постановка проблеми. На сучасному етапі становлення ринкової економіки в Україні процес формування оплати найманої праці є досить специфічним та характеризується не тільки низьким рівнем заробітної плати, але й наявністю її необґрунтованої диференціації у регіональному розрізі, в економіці в цілому, за видами економічної діяльності. Актуальність теми є очевидною, адже забезпечення оптимальної диференціації заробітної плати, враховуючи світовий досвід з вирішення цієї проблеми, сприятиме підвищенню рівня оплати праці. Таким чином, аналіз середньої заробітної плати за видами економічної діяльності має важливе значення.

Тож, об'єктивна диференціація рівня заробітної плати – важлива умова підвищення її мотиваційної функції [1, с.17]. Тому, особливої уваги, на нашу думку, заслуговує проблема оцінювання диференціації за видами економічної діяльності, а також виявлення факторів, під впливом яких вона формується.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Дослідженню питань, пов'язаних з організацією оплати праці, її рівнем і динамікою, чинниками, що зумовлюють диференціацію, присвячено праці відомих українських учених, зокрема, В. Близнюка, В. Дієсперова, Д. Богині, С.Мочерного, О. Грішної, В. Данюка, А. Колота, Г. Кулікова, Е. Лібанової, В. Новікова, В. Онікієнка, С. Цимбалюка та ін. Зокрема, С. Цимбалюк досліджує диференціацію оплати праці в Україні у контексті її видів, чинників та сучасного стану [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз останніх праць, які присвячені проблемам регулювання ринку праці, аналізу та оцінці диференціації заробітної плати в Україні показує, що однією з невирішених частин загальної проблеми є вдосконалення механізму управління оплати праці в нашій країні, а саме регулювання рівня заробітної плати в різних галузях економіки. Тому дане питання повинне розглядатися, в першу чергу, щоб запобігти негативних наслідків.

Мета статті. Метою даної статті є оцінювання диференціації оплати праці, а саме статистичний аналіз середнього рівня заробітної плати за видами економічної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України “Про оплату праці” зазначено, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2].

Диференціація розмірів заробітної плати за видами економічної діяльності є головним чинником міжрегіональних відмінностей.

У 2016 році середня заробітна плата в Україні становила 5183 грн.

Важливе значення має також дослідження диференціації заробітної плати за видами економічної діяльності.

Показники середньомісячної заробітної плати за видами

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

економічної діяльності у 2016 році, їх динаміка до рівня 2015 року та співвідношення до середнього рівня заробітної плати по Україні в цілому представлено в таблиці 1.

Так, у 2016 році заробітна плата вища за середню зафіксована у таких галузях: у транспорті, фінансовій та страховій діяльності, у сфері інформації та телекомунікації, у професійній, промисловості, оптовій та роздрібній торгівлі, науковій та технічній діяльності та державному управлінні.

Таблиця 1

Середньомісячна номінальна заробітна плата в Україні за видами економічної діяльності у 2016 році

Види економічної діяльності	Нараховано в розрахунку на одного штатного працівника		
	грн.	у % до	
		2015 року	середнього рівня по економіці
Україна	5183	123,6	100
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	4195	126,8	80,9
з нього сільське господарство	3916	124,7	75,6
Промисловість	5902	123,2	113,9
Будівництво	4731	133,3	91,3
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	5808	123,8	112,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5810	124,8	112,1
у тому числі			
наземний і трубопровідний транспорт	5265	126,2	101,6
водний транспорт	6974	137,4	134,6
авіаційний транспорт	24688	133,7	476,4
складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	6603	123,2	127,4
Поштова та кур'єрська діяльність	2818	129,2	54,4
Тимчасове розміщення й організація харчування	3505	125,8	67,6
Інформація та телекомунікації	9530	134	183,9
Фінансова та страхова діяльність	10227	118,9	197,3
Операції з нерухомим майном	4804	131,2	92,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	8060	119,6	155,5
з неї наукові дослідження та розробки	6119	123,1	118,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	3995	128,3	77,1

Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	5953	135,9	114,9
Освіта	3769	120,3	72,7
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	3400	120,2	65,6
з них охорона здоров'я	3435	120,4	66,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	4844	117,2	93,5
з них діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	3828	121,5	73,9
Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури	3705	121,5	71,5
Надання інших видів послуг	4615	127	89,1

Зростання рівня заробітної плати зафіксовано в усіх видах економічної діяльності, зокрема в державному управлінні й обороні; обов'язковому соціальному страхуванні (на 35,9%), інформації та телекомунікаціях (на 34,0%), будівництві (на 33,3%), операціях з нерухомим майном (на 31,2%) і поштовій та кур'єрській діяльності (на 29,2%). Серед промислових видів діяльності зростання було в межах від 5,3% у виробництві коксу та продуктів нафтопереробки до 47,0% у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції.

За даними з таблиці 1 можна побачити, що найбільш оплачуваними в країні у 2016 році традиційно були працівники авіаційного транспорту, фінансової та страхової діяльності, інформації та телекомунікацій, професійної, наукової та технічної діяльності, а серед промислових видів діяльності – працюючі на підприємствах із виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, добувної промисловості і розроблення кар'єрів: розмір оплати праці в цих видах діяльності перевищив середній по економіці в 1,4 – 4,8 рази [3].

Разом із тим, рівень оплати праці в закладах охорони здоров'я залишається на 34,6% нижчим за середній показник по економіці, в освіті – на 27,3% менше. У цілому 2,9% освітян і 3,1% працівників охорони здоров'я та надання соціальної допомоги отримують заробітну плату на рівні мінімальної заробітної плати. У 2015 році питома вага працівників у сферах освіти та охорони здоров'я, які отримували мінімальну заробітну плату становила відповідно 2,5% та 2,7%.

Також значно нижчою була заробітна плата працівників поштової та кур'єрської діяльності, тимчасового розміщування й організації харчування, функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури, текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів. Співвідношення рівня оплати праці в зазначених видах діяльності із середнім по економіці не перевищувало 73%.

Загалом, якщо порівнювати найвищу заробітну плату з найнижчою, а саме заробітну плату авіаційного транспорту з заробітною платою поштової та кур'єрської діяльності, то виходить, що середньомісячна номінальна заробітна плата авіаційного транспорту перевищує середньомісячну заробітну плату поштової та кур'єрської діяльності в 8,8 рази.

Диференціація розмірів заробітної плати за видами економічної діяльності є головним чинником міжрегіональних відмінностей.

Найвищу заробітну плату (на 0,9% – 66,9% вище середнього рівня по країні) у 2016 році отримували працівники підприємств м. Києва, а також Донецької та Київської областей. Найнижчі показники (на 23,3% – 28,7% нижчі за середній рівень) були в Тернопільській, Чернівецькій та Кіровоградській областях.

Наглядно, розподіл середньомісячної номінальної заробітної плати в Україні за видами економічної діяльності в 2016 році представлено на рисунку 1.

З рисунку 1. видно, що найбільший рівень середньомісячної номінальної заробітної плати спостерігається у фінансовій та страховій діяльності та складає 10227 грн., а найменший рівень в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги – 3400 грн. Таким чином, середньомісячна заробітна плата у фінансовій та страховій діяльності перевищує середньомісячну заробітну плату у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги в 3 рази.

Якщо порівнювати заробітну плату в сільському, лісовому та рибному господарстві та промисловості, то середньомісячна заробітна плата в галузі промисловості перевищує заробітну плату в сільському, лісовому та рибному господарстві в 1,4 рази.

Щодо сучасного етапу, за даними Державної служби статистики, більше всього в січні 2018 року заробляли українці, зайняті в авіатранспорті – 32879 грн. і фінансовою та страховою діяльністю – 15192 грн. Менше всього заробляли працівники сфери охорони здоров'я та надання соціальної допомоги – 4630 грн. [4].

Проведений аналіз свідчить про дуже значну диференціацію рівня оплати праці в Україні за видами економічної діяльності. Крім того можна підкреслити, що з 18 перелічених видів діяльності в 11 з них (61,1%) працівники отримують заробітну плату нижче середньої по Україні.

Тож, в умовах ринкової економіки вагомим чинником функціонування і розвитку ринку праці в Україні є організація оплати праці та рівень заробітної плати. Загалом, поняття “оплата праці”, крім власне заробітної плати, охоплює й інші витрати роботодавця на робочу силу [5, с. 398].

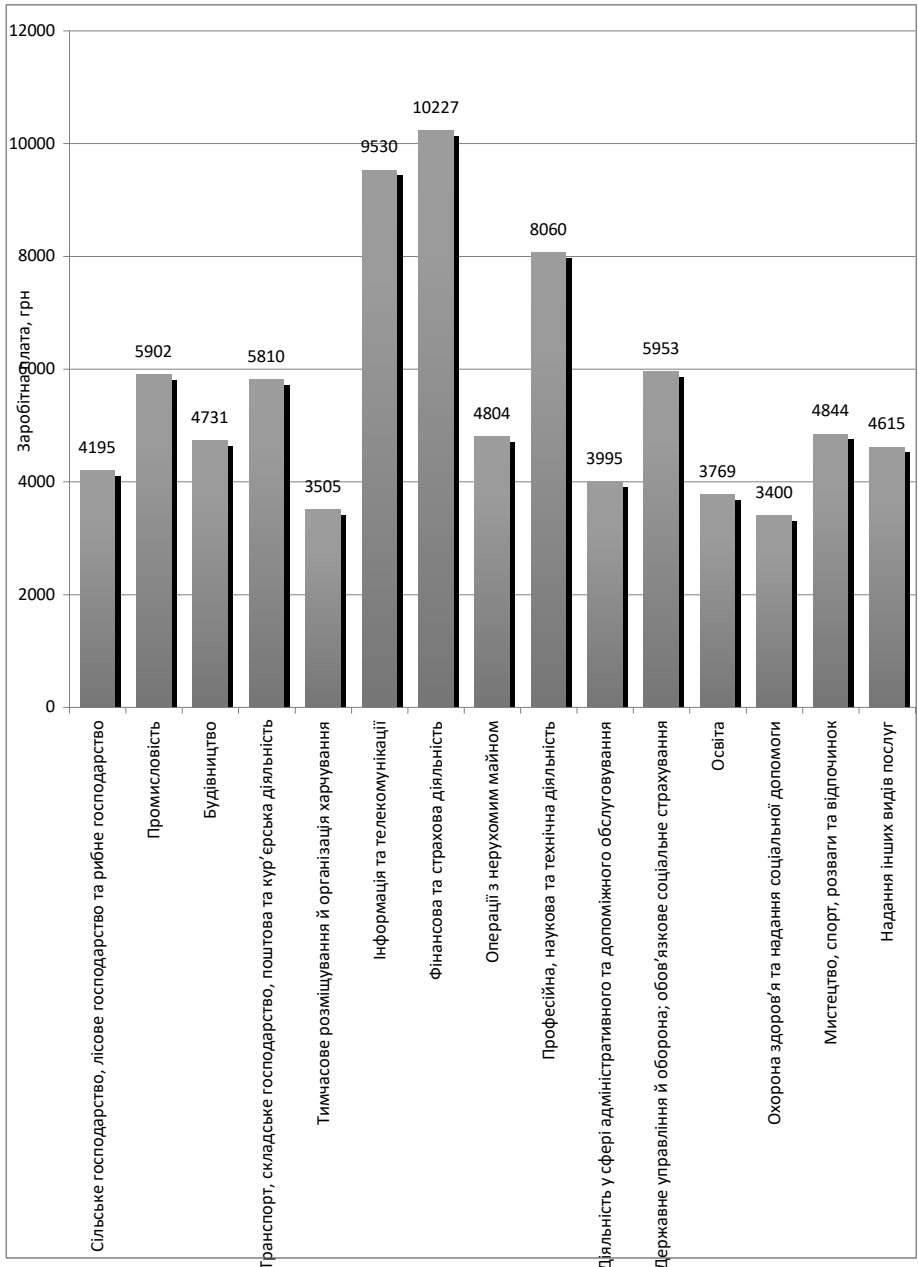

Рис. 1. Середньомісячна номінальна заробітна плата в Україні за видами економічної діяльності в 2016 році, грн.

Висновки. Статистичний аналіз середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності свідчить про наявність значних відмінностей у окремих галузях економіки. Так, найбільш оплачуваними в країні є працівники авіаційного транспорту, фінансової та страхової діяльності, інформації та телекомунікацій, професійної, наукової та технічної діяльності, а найменш оплачуваними – працівники в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги, а також поштова та кур'єрська діяльність.

Диференціація заробітної плати за видами економічної діяльності, оцінювання її ефективності вказує на те, що низький рівень оплати праці в окремих галузях господарства негативно впливає на економічне зростання країни, оскільки підтримує неефективну зайнятість, призводить до зростання прихованого безробіття, знижує продуктивність праці.

Отже, на даний момент розвитку економіки України, спостерігається істотна диференціація між рівнями заробітної плати залежно від виду економічної діяльності. Це призводить до поглиблення кризових явищ в економіці, стримування її розвитку, а в подальшому – до науково-технологічного відставання від інших країн.

Для покращення ситуації в країні необхідний комплекс заходів, спрямованих на збільшення інвестицій в економіку, дієвість антимонопольного, антикорупційного законодавства тощо. У сфері соціальної політики слід підвищити дієвість колективно-договірного регулювання заробітної плати та провести реформи в організації оплати праці, які сприятимуть встановленню справедливої диференціації заробітної плати та її п'яного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цимбалюк С. Диференціація заробітної плати: види, чинники, сучасний стан в Україні / С. Цимбалюк // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 4. – С. 16–22.
2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 14. – С. 121.
3. Статистичний щорічник України за 2016 рік. – К.: Консультант, 2016. – 71с.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики // [Електронний ресурс]: режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини : [підруч.] / Грішнова О. А. – К. : Знання, 2006. –559 с.
6. Підгорний, А. З. Соціально-демографічна статистика: Підручник / А .З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О Ольвінська, К. В. Вітковська. - Одеса: ОДЕУ, 2017. – 408 с.
7. Самоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. – 102 с.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 4

Частина III

**Одеса
2018**